

SISÄLLYS – INNEHÅLL

Pääkirjoitus – Ledare

Oikeustulkkaus on vaativaa, <i>Riitta Leppiniemi</i>	126
--	-----

Kirjoituksia – Uppsatser

Ositusta ja sen sovittelua, <i>Pertti Välimäki</i>	128
Kohtuullinen reklamaatioaika, <i>Ari Saarnilehto</i>	148
Onko viimeinen sana sanottu olosuhdetahallisuudesta?, <i>Dan Frände</i>	157
Koulutusmenojen vähennyskelpoisuudesta verotuksessa, <i>Matti Myrsky</i>	166
Asiantuntija- ja välimiespalkkioiden arvonlisäverollisuuden taustaa ja tulkintaa, <i>Esko Hoppu</i>	181
Työeläkevakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta väliaikaisesti parantavien tasausvastuusäännösten oikeudelliset kysymykset, <i>Erkki Rajaniemi</i>	190

Lyhempiä kirjoituksia – Kortare skrifter

Yksi huomio kanteenmuutoskiellosta, <i>Mikko Vuorenpää</i>	211
Kotitalousvähennys ja kiinteistösakeyhtiö, <i>Niko Svensk</i>	214

Ajankohtaista eurooppaoikeutta

Euroopan komissio kansallisten tuomioistuinten ystävänä? – komission ja kansallisten tuomioistuinten yhteistyö sekä komission mahdollisuus huomautusten esittämiseen kilpailuoikeudellisissa asioissa <i>Olli Wikberg</i>	219
---	-----

Asianajajaliitto tiedottaa – Advokatförbundet informerar

Uusia asianajajia	232
Suomen Asianajajaliiton antamia lausuntoja	233
Asianajajatutkinnon 1/2010, 10.2.2010 kysymykset	233
Advokatexamens 1/2010, 10.2.2010 frågor.....	233

Kirjallisuutta – Litteratur

Toimitukselle saapunutta uutta lainopillista kirjallisuutta	234
---	-----

OIKEUSTULKKAUS ON VAATIVAA

(Das Gerichtsdolmetschen ist anspruchsvoll)

Pari vuotta sitten asiantuntijatyöryhmä antoi raporttinsa oikeustulkkauksen selvityshankkeesta Opetusministeriölle. Asiantuntijaryhmän, jossa oli myös asianajajaedustus, tehtävänä oli selvittää oikeustulkkauksen tilannetta Suomessa ja tuottaa raportti opetusministeriön mahdollisia jatkotoimenpiteitä varten.

Raportissa on todettu tulkin ammatissa vaadittavan erinomaista tulkkaus- ja kielitaitoa, työkieliin liittyvää kulttuuritietämystä, vankkaa yleissivistystä, tulkattavan aihealueen tuntemusta, viestintätaitoja, paineensieto- ja keskittymiskykyä sekä kykyä työskennellä ryhmässä hyvinkin erilaisien ihmisten kanssa. Tulkkausmenetelmästä riippuen tulkin täytyy kyetä jakamaan tarkkaavaisuutensa samanaikaisen kuulemisen, puhumisen ja oman suorituksen seuraamisen kesken ja hallita erityinen muistiinpanotekniikka.

Ammattitaitoisen tulkin tulee täyttää hyvän tulkkauksen kolme keskeistä vaatimusta. Nämä ovat asiasisällön tarkkuus ja täsmällisyys sekä toiminnan luottamuksellisuus ja puolueettomuus. Työryhmä on todennut, että tulkkaus eri juridisissa yhteyksissä on kie-

liammateista ehkä vaativimpia institutionaalisuutensa ja julkisuutensa takia.

Tulkkausta tarvitaan prosessin eri vaiheissa, niin esitutkinnassa kuulemistilanteessa, avustajan kanssa neuvotellessa kuin pääkäsittelyssäkin. Nykyprosessimme suullisessa, välittömässä pääkäsittelyssä on tietenkin ehdottoman välttämätöntä, että asianosainen ymmärtää, mitä käsittelyssä puhutaan ja että jokaisen oikeudenkäynnissä kuultavan henkilön sanoma tulee oikein ymmärrettyä.

Eräs ongelma tulkkauksen järjestämisessä on se, ettei meillä ole järjestelmällistä, standardoitua oikeustulkkauksen koulutusta. Kuka tahansa voi ilmoittaa toimivansa tulkkina ja kuka tahansa voidaan ottaa tehtävään. Käytännössä onkin havaittu, että tulkkien koulutus ja ammatillinen kokemus vaihtelee suuresti. Osa heistä on erittäin ammattitaitoisia ja eettiset säännöt omaksuneita, osan ammatti- ja kielitaito ei ole tehtävän vaatimalla tasolla. Tulkilla tulisi myös olla käsitys oikeudenkäynnin eri osapuolten oikeuksista, vastuista ja velvoitteista.

Itse kokemassani tilanteessa syyttäjät esitti näyttöä törkeästä huumausainerikoksesta syytettyä kohtaan mm. kuulemalla erästä hen-

kilöä. Henkilö kertoi kuulleensa, että syytetty olisi vastaanottanut suurehkon erän huumausainetta. Tulkki käänsi vastauksen niin, että kuultava henkilö näki syytetyn vastaanotaneen huumeita. Välillisen todistelun ja silminnäkijähavainnon välinen ero on näyttöä arvioitaessa merkittävä. Tuolloin tulkattava kieli oli englanti ja virhe oikaistiin.

Saman kielen eri murteet saattavat aiheuttaa ongelmia. Tietyn kansanryhmän sisällä voi olla toisilleen vihamielisiä klaaneja. Mikäli tulkki ja tulkattava kuuluvat eri ryhmiin, voi tulkkaukset vääristyä. Kaikissa kulttuureissa nainen ei voi tulkata miehelle. Tulkkia on hankala löytää, varsinkin harvinaisempiin kieliin. Tulkin tulee olla myös esteetön.

Oikeudenkäyntiin osallistuvien toimijoiden työtä täytyy voida kontrolloida. Kun kysymys on kielestä, jota kukaan muu ei ymmärrä kuin tulkattava ja tulkki, tulkkauksen sisältöä ei voi prosessin aikana tehokkaasti kontrolloida. Tulkin työn puutteet ja mahdolliset virheet voivat jäädä salaisuudeksi.

Toisaalta oikeustulkin työolosuhteissa on paljon puutteita. Koska tulkkaukset vaatii erittäin tiivistä kuuntelua ja keskittymistä, tutkimusten mukaan hyvää tasoa pystyy ylläpitä-

mään noin puolen tunnin jakson kerrallaan. Yksi keskeinen normi ammattitulkkiensa hoitamisessa simultaanitulkkauksessa on, että jos puhe kestää 20–30 minuuttia, tarvitaan vähintään kaksi tulkkiä ja tulkit vuorottelevat. Näin kai on esimerkiksi EU:n eri elimissä. Yli tunnin kestävästä yhtäjaksoista tulkkauksesta ei suositella missään tulkkauksessa eikä tilanteessa.

Meillä esimerkiksi laajoissa huumausainerikosjutuissa istutaan täysiä päiviä useita päiviä peräkkäin. Taukoina ovat lounastunti ja iltapäivällä kahvitauko. Tulkkilla ei ole omaa työskentelytilaa, vaan hän on samassa tilassa, jossa mahdollisesti tulkataan usealle kielelle yhtä aikaa. On enemmän kuin todennäköistä, että tällaisissa olosuhteissa virheitä sattuu ja oikeusturva vaarantuu.

Tulkkauksilanteet ovat entistä enemmän arkeamme. Esimerkiksi Helsingin käräjäoikeudessa on noin sata tulkkauksitahtumaa viikossa. Oikeustulkkaus koulutusta tulee järjestää ja tulkkiensa työolosuhteita kehittää. Kaikkien oikeudenhoidon osapuolten tulee kiinnittää huomio tulkkauksen tasoon. Asianosaiset eivät saa joutua oikeuskäsittelyssä eri asemaan sen mukaan, minkä tasoisen tulkkauksen heille pystytään järjestämään.

Riitta Leppiniemi